

VÅRA INSATSER FÖR KONSUMENTERNA **2018**

Våra insatser för konsumenterna 2018

© Sveriges Konsumenter 2019

Foto: Omslag, s.3, 8: Foodiesfeed.

Omslag, s. 3, 10-11: Shutterstock.

Omslag, s. 12, 14: Unsplash.

Illustration: s. 17: Pixabay.

Övriga: Sveriges Konsumenter.

INNEHÅLL

- 4** Styrelsens berättelse
- 6** Några exempel från vårt arbete 2018
- 8** Livsmedel
- 10** Konsumenträttigheter
- 12** Finansiella tjänster
- 14** Digitala tjänster
- 16** Valet 2018
- 17** Kemikalier
- 18** Medlemmar och Råd & Rön

Lista över Sveriges Konsumenters samtliga
uppdrag och aktiviteter finns att läsa på
www.sverigeskonsumenter.se/vb2018

Styrelsens berättelse

Reviderat konsumentskydd, uppkopplade produkter, ohållbart sparande, betalningsmedel, ursprungsmärkning på restaurang, dataskyddsregler, ekologisk mat, tillgängliga butiker för alla, kemikalier – det har varit några av de stora frågor som Sveriges Konsumenter drivit 2018. Denna verksamhetsberättelse visar på insatser och genomslag på flera viktiga områden för konsumenterna – livsmedel, finansiella tjänster, digitala tjänster, kemikalier och i att stärka konsumentens rättigheter. Styrelsen vill tacka kansliet och ideellt arbetande representanter för alla insatser under året. Styrelsen uppskattar också det stora arbete för konsumenterna som sker i våra medlemsorganisationer.

Mycket av Sveriges Konsumenters arbete 2018 har också ägnats riksdagsvalet, EU-arbetet och arbetet med den nya handlingsplanen som ska fastställas vid årsmötet 2019. Vi fick 2018 också förstärkta resurser genom utökat statligt stöd från Konsumentverket. Det har vi använt för att förstärka vår expertis på strategiska områden och genom att publicera en rad uppmärksammade rapporter och ståndpunkter.

Vi är den svenska konsumentrösten. Vårt EU-arbete har varit intensivt 2018, inte minst genom vårt starka engagemang i den europeiska paraplyorganisationen BEUC där vi också har ordförandeskapet. Frågorna har bland annat gällt revidering av konsumenträttigheter, europeisk gruppitalan, integritet på internet, geoblocking, delningsekonomi, ekodesign, marknads kontroll, sakernas internet, artificiell intelligens och cirkulär ekonomi.

Tillsammans med våra medlemsorganisationer har vi under året tagit fram skriften ”En stark och hållbar konsumentpolitik” med 46 politiska lösningar på konsumentproblem. Den har varit grunden i våra kontakter med enskilda politiker men också i vårt arbete inför valet. Vi genomförde en enkät om lösningarna till alla rikspartier och vi arrangerade också en SVT-sänd politisk utfrågning, ”Konsumentduellen”.

Utöver arbetet med valet har våra kontakter med regering, riksdag och myndigheter varit omfattande. Vi har deltagit i uppvaktningar, statliga utredningar och hearingar, vi har skickat remissyttranden och underlag till riksdagsmotioner.

Vi har fått stor räckvidd för offentliga utspel och medverkan i massmedia samt närvaro och aktivitet på sociala medier. Exempelvis har vi fått genomslag för EU:s regelrevidering, regeringens livsmedelsstrategi och strategi för hållbar konsumtion, orimliga avtalsvillkor på nätet, tillgänglighet i butiker, bankers miljöarbete och kemikalier i textilier. Glädjande nog finns många av våra 46 lösningar med i partiernas förslag och i ett par fall har de redan beslutats av riksdagen. Vi har också varit aktivt drivande, och fått utdelning, i frågor om telefonförsäljning och snabbblån.

Fair Finance Guide och Med Rätt Att Handla har varit fleråriga projekt som bidragit till politisk påverkan, ökad synlighet och ökad medvetenhet bland enskilda konsumenter. Under året har vi också startat projektet Drömma Hållbart, som nu går under namnet Omskaparna. Det är ett skolprojekt där elever i årskurs 4-6 får utforska hållbarhetsfrågor genom kreativt skapande. Två EU-projekt pågick – det ena med sikte att under 2019 lansera en app för att identifiera farliga kemikalier, det andra för att bedriva utbildning i konsumenträtt till småföretagare. Ekologisk mat och offentliga måltider var teman för två projekt under året med medel från Jordbruksverket, båda fortsätter 2019.

Medverkan i press, radio och TV har ökat från 840 året innan till 948 artiklar och inslag under året. Sveriges Konsumenter var med och undertecknade än 8 debattartiklar. Aktiviteterna på sociala medier har ökat, särskilt på Twitter och på Bertofts blogg och Gröna trådar.

Konsumentinflytande på produkt- och tjänstestandarder är sedan länge ett viktigt arbetsområde. Här har vi fortsatt en stark ställning i den europeiska konsumentrösten i standardiseringen, ANEC och vi har också arbetat vidare i vårt projekt för att samordna, rekrytera och utbilda ett 20-tal representanter till olika tekniska kommittéer.

Sveriges Konsumenters medlemsorganisationer är fundamentet som demokratiskt förankrad konsumentrörelse. Vid årets slut var vi 21 medlemmar, där Hyresgästföreningen var den senast tillkomna. Vi arbetar vidare med att få fler relevanta organisationer att ansluta sig.

2018 var det tolfte hela verksamhetsåret för Råd & Rön AB som Sveriges Konsumenters helägda dotterbolag. Tidningen har utvecklats, inte minst på nätet, och gett ett gott resultat. Bolaget inkluderar sedan 2011 även konsumentrådgivning till stadsdelar i Stockholms stad och andra kommuner.

I november delades Sveriges Konsumenters och Råd & Röns konsumentpris Blåslampan ut. Konsumentminister Per Bolund delade ut priset som gick till Facebook-gruppen Tågsemester.

Verksamhetsberättelsen visar vad Sveriges Konsumenter har gjort under 2018. Och det är mycket, särskilt med tanke på våra små ekonomiska resurser. Det dagliga arbetet drivs av en kompetent och engagerad personal. Arbetsbelastningen är hög, även om vi prioriterar hårt vilka frågor vi arbetar med och genom att bland annat tacka nej till allt från seminariemedverkan till utredningsplatser. Även ett 70-tal frivilligt engagerade har i högsta grad bidragit till arbetet. Detta och mycket annat visar på den stora styrka och det engagemang som finns i våra medlemsorganisationer.

I handlingsplanen till 2020 slås fast att Sveriges Konsumenter ska vara en unik, samlande kraft av och för konsumenter, som arbetar för konsumentens makt och rättigheter och en hållbar utveckling, nationellt, europeiskt och internationellt. Med tanke på de utmaningar vi konsumenter står inför kommer det att behövas. Under 2018 har vi arbetat intensivt med att fram en ny handlingsplan, som ska sträcka sig från 2020 till 2023. Beslut planeras till årsmötet 2019.

Stockholm 2019-03-13

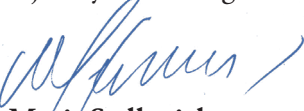
Örjan Brinkman
Ordförande

Bo Carselid
LO

Terese Askerstedt
Djurskyddet Sverige

Maris Sedlenieks
SPF Seniorerna

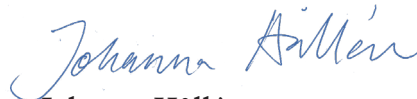
Marie Linder
Hyresgästföreningen

Harriet Gillberg
Riksförbundet Hem och Samhälle
Vice Ordförande

Christina Axelsson
Resenärsforum

Johanna Hällén
PRO

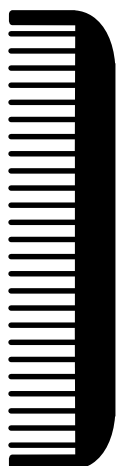
Berzan Kockaya
SIOS

Thomas Jansson
Funktionsrätt Sverige

Gifter i återvunnen plast

Vi slog larm efter att vi i tester hittat giftigt flamskyddsmedel i produkter gjorda av återvunnen, svart plast. Tillsammans med organisationer från hela Europa vill vi se att beslutsfattarna täpper till smihålet i lagstiftningen.

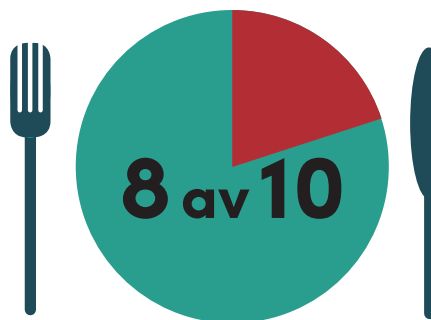

Vårt projekt *Med rätt att handla* avslutades efter tre framgångsrika år. Vi har arbetat för en mer tillgänglig handel som gör det enklare för alla att delta i samhället som konsument. Till exempel genom vår smarta och superbegripliga hållbarhetsguide.

Dina sparpengar förändrar

Granskningen "Irresponsible investments" som genomförts av vårt projekt Fair Finance Guide och Amnesty har fått flera svenska banker att ställa hårdare krav på företag de investerar i. Företagen Renault och Shell, som kritiserats för kränkning av mänskliga rättigheter, har efter kritiken vidtagit vissa åtgärder. Tack alla som mailat sin bank!

56 tester, om allt från solskydd, oregano och hundmat, till tvättmedel, ugnar, menskoppar och robotgräsklippare publicerades av vår tidning Råd & Rön under året.

...vill se ursprungsmärkning på restaurang

Få lunchrestauranger informerar om köttets ursprung och ofta serveras kött från länder med dåligt djurskydd. Det visade vår granskning "Det hemliga köttet" som blev mycket uppmärksammat. Vi fortsätter att arbeta för en lag om ursprungsmärkning av kött på restaurang!

Vår granskning av de digitala betalösningarna Swish, PayPal och Klarna visade att de kan göra mycket för att bli mer användarvänliga.

"Vi har stridit länge för den här lagen"

Generalsekreterare Jan Bertoft om nya lagen som kräver skriftlig avtalsbekräftelse vid telefonförsäljning.

Google följer våra spår

I slutet av året anmälde vi Google för förvirrande inställningar och spårning av användare. Datainspektionen har nu inlett en granskning av nätjätten för att fastställa om Google bryter mot den nya dataskyddsförordningen.

Dolda burägg i färdigmat

Företagen säger sig ta avstånd från burägg, men gömmer dem samtidigt i produkter som majonnäs, pannkakor och färsk pasta. Vår uppmaning: fasa ut buräggen och ge bättre information på förpackningen.

Tåggrupp fick årets konsumentpris

Sveriges Konsumenters och Råd & Röns Blåslampa 2018 gick till Facebookgruppen Tågsemester där tågresande rookies och veteraner inspirerar och hjälper varandra. Velförtjänt! Gruppen gör det enklare för fler att välja hållbart resande.

Partierna & konsumenterna

Inför valet ställde vi partierna till svars om konsumentpolitiken. I en enkät och tv-sänd debatt gav vi väljarna svar på var partierna står i frågor som bättre konsumentskydd, hantverkartjänster, köttkonsumtion, hållbarhet, tillgänglighet och kontantfrågan. Nu förväntar vi oss att löften omvandlas till handling!

vi gillar och jobbat för

Lagar som blev verklighet 2018

- Hårdare tag mot oseriös telefonförsäljning
- De värsta sms-lånen har förbjudits
- Dina personuppgifter skyddas bättre
- Hormonstörande ämnen förbjuds i flera varor
- Matföretag ska minska akrylamid i maten
- Bilföretag ska sluta fuska med utsläppen
- Ta med ditt streamingabonnemang på resan

Spargrisarna – Svinbra sparande... eller?

Vi granskade några kända profilers sparande och om de jobbar för eller mot de Globala målen. Med hjälp av bland annat artisten Magnus Carlson, programledaren Clara Henry och komikern Bianca Kronlöf nådde vi fler än 300 000 med budskapet: Sätt press på din bank!

Vilka matvaror fraktas med flyg? Inte så många visade det sig! Vi listade flygbovarna och gav tips om vad du kan smaska på istället.

har hittills mailat sin bank genom Fair Finance Guide.

Enkelt att välja hälsosam, hållbar mat

Intresset kring hälso- och hållbarhetsfrågor fortsätter växa. Köttätandet minskar. Fler handlar ekologiskt och många lägger om till en grönare kost. Det finns exempel där offentliga kök visar vägen mot smartare, mer hälsosam och hållbar mat. Utvecklingen går åt rätt håll för både samhället och folkhälsan. Men det finns också stora problem, exempelvis när det gäller att få information om vad vi äter. Det finns också förslag till lagstiftning som vill försämra möjligheten att välja ekologiskt eller försämra djurskyddet. Vi vill att det ska vara lätt att välja den hållbara, hälsosamma maten, vare sig du är hemma, på restaurang eller kanske i ett skolkök. Vi tycker att det är en rättighet att få veta vad det är vi stoppar i oss.

Några insatser under året

- **Det hemliga köttet i lunchmaten.** I vår rapport om ursprungsmärkning på restaurang visade det sig att 8 av 10 konsumenter vill veta vart köttet på restaurang kommer från – men våra stickprover på över 60 restauranger i Stockholm, Luleå och Kalmar visade att många restauranger serverar importerat problemkött och struntar i att informera sina kunder om det. Vi vill därför se en lag som innebär att konsumenter ska få veta köttets ursprung på restaurang och i färdigmat. Alla partier utom Moderaterna backade upp vårt förslag inför valet. Rapporten fick brett medialt genomslag, både nationellt och på de orter där vi gjort stickprov.
- **Projektet MATtanken** har under året nätverkat och deltagit i branschdialoger, mässor och konferenser, och genom spridning av såväl kunskap som inspirerande exempel bidragit till utveckling och tillvaratagande av offentliga måltider ur ett hållbarhetsperspektiv. Genom webinarier vill vi främja debatten om maten och på projektets hemsida publiceras det kontinuerligt artiklar med inspirerande exempel på vad som görs runtom i landet. Årets mest lästa artikel är den om vår medlemsorganisation SPF seniorernas matpatruller.
- **Dolda burägg i färsk pasta, pannkakor och majonnäs.** De flesta konsumenter vill inte köpa ägg som kommer från burhöns. Därför har de flesta matkedjor slutat sälja färska burägg. Men vad döljs i färdiga matvaror? Vi granskade färsk pasta, pannkakor och majonnäs och hittade burägg i flera av dem. Nyheten spreds i tv och i riksmidier i äggtider (just det, påsk).
- **Bort med transfett i maten.** Även om transfetter har minskat i livsmedel i Sverige visar tester att de fortsatt är ett hälsoproblem. Industriellt framställda transfetter, som typiskt återfinns i exempelvis pizza, kakor och våfflor, är fortsatt ett stort hot mot vissa konsumentgruppers hälsa. Sveriges Konsumenter har tillsammans med sina systerorganisationer i EU slagits för ett förbud och vidhållit att självreglering inte är nog för en så tydlig riskfaktor för vår hälsa. EU-kommissionen föreslår nu gränsvärden för transfetter och det finns goda möjligheter att det kan antas redan under våren 2019.
- **6 matvaror som fraktas med flyg.** Har du koll på vilken mat som fraktas med klimatvärstingen flyg? Det hade inte vi. Därför kontaktade vi grossister och handeln för att ta reda på det. Vi listade sedan produkterna du ska se upp med – och vad du kan äta istället. Den goda nyheten var att det är väldigt få varor som flygfraktas, som färsk sparris och färska bär när det inte är säsong i Europa. Den mesta maten fraktas istället med båt, lastbil eller tåg. Artikeln blev en Twitter-hit och vi bjöds in till Sveriges mest lyssnade program P4 Extra.
- **Hållbara och hälsosamma livsmedel.** En livsmedelsstrategi fortsätter att förverkligas. Vi har fortsatt att arbeta för en framtid där konsumenterna äter hälsosamma och hållbara livsmedel, bland annat genom den dialoggrupp som landsbygdsministern initierat, genom möten med enskilda riksdagsledamöter och genom att delta i flera debatter under Almedalsveckan. Förutom ökade satsningar på folkhälsa och förtroende för svenska mervärden har vi poängterat ökad kunskap i alla led, innovation som medför hållbara produkter till nytta för konsumenterna, mer satsning på växtbaserad protein och ökad transparens och spårbarhet. Det har också varit viktiga budskap i uppvaktningar av Tillväxtverket och Jordbruksverket.

”Det måste bli lika enkelt som i butik att få veta var köttet kommer från”

Jan Bertoft, generalsekreterare i TV4 om bristen på information om köttets ursprung på lunchrestauranger.

På konsumentens sida i vardagen och politiken

Det finns många som vill att vi ska köpa. Alltför ofta gör oseriösa affärsmetoder, falsk marknadsföring och dålig information att många luras att köpa saker eller tjänster de varken vill ha eller behöver. Det finns mycket som gör att konsumenten lätt hamnar i underläge. Vi arbetar för att stärka konsumentskyddet, för dina rättigheter och för att du ska ha möjlighet att använda din konsumentmakt. Vi menar att en stark konsumentpolitik skyddar konsumenten, jämnar ut obalans på marknaden och den är dessutom en grundbult för att hållbar konsumtion ska vara möjlig.

Några insatser under året

- **Med rätt att handla.** Konsumenter vill lära sig mer om sina rättigheter, hur de handlar hållbart och kan använda sin konsumentmakt på ett enkelt och tillgängligt sätt. Vårt projekt *Med rätt att handla* drog fullt hus under sin avslutningskonferens och fick högsta betyg av deltagarna som gick därifrån med egna handlingsplaner för ökad konsumentmakt och hållbar konsumtion. På vår hemsida finns projektets guider, filmer, rapporter om tillgänglighet i handeln och utbildningsmaterial tillgängligt för nedladdning och användning.
- **Motvikt till shoppinghets.** När julen närmar sig ökar de kommersiella trycket på konsumenterna. Företeelser som Årets julklapp, Black Friday och Cyber Monday vill alla få dig att handla mer. Sveriges Konsumenter var en efterfrågad aktör i media i dessa tider och har i många kanaler gett expertis kring konsumenträtt, hur du undviker att luras i rea-tider med uppmaning om att tänka efter innan köpbeslutet. Vi har även varit en viktig röst som påminner om att vara skeptisk mot fantastiska erbjudanden och en motkraft mot väger upp påtryckningarna om att handla mer. Vi syntes i de flesta större nationella mediekanalerna, både tidningar, radio och tv.
- **Skärpt lag mot telefonförsäljning.** Under 2018 kom det slutligen till stånd en lag om skriftlig avtalsbekräftelse vid telefonförsäljning. Något som vi tillsammans med våra medlemsorganisationer arbetat för under lång tid. Skärpningen av lagen kommer dock inte att lösa alla problem och vi kommer att fortsätta att arbeta för lagstiftningen att gå längre. Helst vill vi se en lösning där du ska få godkänna att bli uppringd snarare än tvärt om.
- **No-show = no good.** Under hösten uppmärksammade flera europeiska konsumentorganisationer flygbolagens no show-klausul, som kan hindra resenärer att använda sin returbiljett om biljetten till resmålet inte använts. Orimligt! Vi drev på för att klausulen ska förbjuds på EU-nivå.
- **Sätt standarden för onlinespel och delaktig vård.** Under 2018 har våra representanter fortsatt ge konsumentperspektiv i utarbetningen standarder som påverkar folks vardag. I år har vi anslutit oss till nya kommittéer som speglar vår samtid, inom bland annat onlinespel och patientdelaktighet i vård. Dessutom hoppas vi på finansiering för deltagande i arbeten om exempelvis sjukvårdsappar och förpackningar och miljö. Vi kommer fortsätta följa och driva på inom standardiseringen för att kunna påverka och förbättra så att produkter och tjänster verkligen blir konsumentvänliga.
- **Framtidens konsumentutmaningar.** EU-kommissionens årliga konferens Consumer Summit belyser aktuella konsumentpolitiska frågor och ger möjlighet för olika intressenter att komma till tals. Sveriges Konsumenter inbjöds att ge sin syn på framtidens konsumentutmaningar. Vi tog fasta på konsumentfrågornas betydelse i arbetet med en hållbar samhällsutveckling, vilket blev ett mycket uppskattat och uppmärksammat inslag på konferensen. Vi tydliggjorde behovet av europeiska satsningar och lagstiftning för att uppnå cirkulär ekonomi, hållbara produkter, kvalitet som kopplar till pris samt behovet av hållbara investeringar. För att nå framgång krävs en väl fungerande tillsyn av lagstiftningen och marknadskontroll för väl fungerande konsumentmarknader.

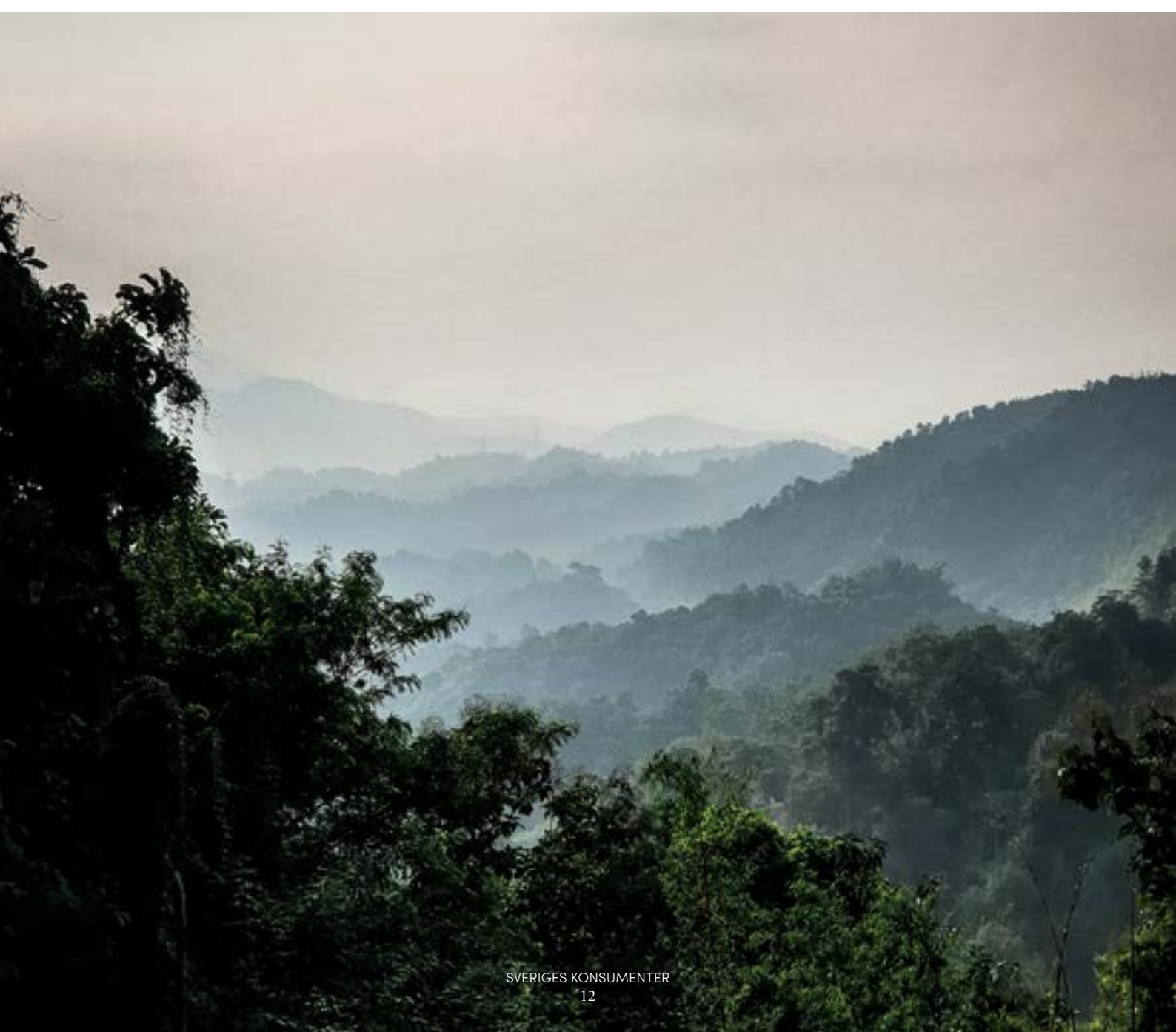
”Med tanke på hur frekvent det är **”reor”** så är det säkert inte sista chansen. Det finns alltid företag och butiker som har extraerbjudanden. Dessutom kan man göra **fynd i secondhandbutiker** året runt oavsett reor.”

Maria Wiezell, konsumenträttsexpert på Sveriges Konsumenter, svarar på en läsares fråga i Aftonbladets chatt om Black Friday.

Pengar som påverkar och påverkan

Finansmarknaden kan av många upplevas som komplex, svår att överblicka och ibland även utestängande. Stora grupper tillåts inte handla eller ta ut kontanter då digitaliseringen tar över betallösningarna i en snabb takt. Bankerna tar inte heller sitt ansvar fullt ut för att se till att dina sparpengar investeras i verksamhet som bidrar till hållbar utveckling, snarare tvärtom. Vi vill att alla konsumenterna ska kunna delta fullt ut i samhället och att vi alla kan använda vår konsumentmakt för att påverka bankerna som nyckelspelare i hållbar utveckling.

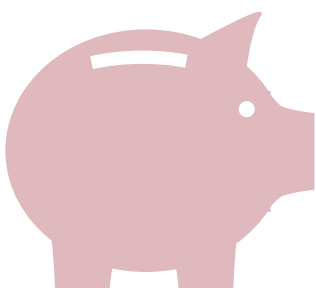

Några insatser under året

- **Spargrisarna – svinbra sparande.. eller?**
Vi gjorde unika granskningar av kända profilers sparande, för att ta reda på om pengarna jobbar för – eller emot – de Globala målen för hållbar utveckling. Vi filmade när artisten Magnus Carlson, programledaren Clara Henry och komikern Bianca Kronlöf fick sina analyser. I deras fonder hittade vi kinesiska oljejättar, Lundin Petroleum, regnskogskövling och företag som exporterar vapen till diktaturer. Förvåning, besvikelse, ilska och chockskrätt var några av reaktionerna. Filmerna spreds för fullt i sociala medier och helt nya målgrupper fick kunskap om sparpengarnas koppling till hållbarhet.
- **Kartläggning av digitala betaltjänster.**
Vår rapport "Framtidens betalningsmedel" utreder hur digitaliseringen av betalssystemet påverkar konsumenter när det gäller tillgänglighet, säkerhet och integritet. 16 olika digitala betaltjänster har granskats och kontanternas framtidsutsikt analyserats. Problem som tas upp är att många saknar internet eller smart telefon och vissa har inte tillgång till betalkort. Säkerheten för e-handelstjänster varierar och information om kostnader och behandling av persondata döljs i långa avtal. Rapporten, som bland annat refererats till av Riksbanken, framför både tips och lösningar såsom universell design, stärkt ställning för kontanter och en tillgänglig "e-krona".
- **Lån till konsumtion leder till överskuldssättning.** Mindre lån till konsumtion har tredubblats sedan 2008. I vår ståndpunkt "Konsumtionslån & Överskuldssättning" diskuterar vi hur detta påverkar privatpersoner, där fler och fler hamnar i deprimerande skuldfällor, hur samhällskostnader ökar och hur lånen spär på en ekologiskt ohållbar materiell konsumtion. Till beslutsfattarna presenterade vi 17 konkreta lösningar för att hindra konsumenter att ta ogenomtänkta lån, lägga mer ansvar på kreditgivarna, underlätta för överskuldssatta, öka medvetenheten och stärka skuldrådgivningen. I samband med julhandeln uppmärksammade vi rapporten i en debattartikel i Aftonbladet.
- **Svenska storbanker motverkar klimatmålen.**
Storbankerna satsar dubbelt så mycket av spararnas pengar på fossil energi jämfört med hållbar energi. Det visar vårt projekt Fair Finance Guides senaste klimatrappport i samarbete med Naturskyddsföreningen och Diakonia. Totalt investerade bankerna 44,2 miljarder i fossil energi och Swedbank hade störst andel fossila investeringar. Bankerna har skärpt sina klimatpolicies och ökat andelen hållbar energi, men mycket återstår. Rapporten fick bra uppmärksamhet i media, bland andra Dagens Industri och Svenska Dagbladet informerade om den.
- **Storbankerna investerar i svartlistade bolag.**
Fair Finance Guide och Amnesty Sverige granskade bankernas investeringar i fem företag som är kända för att bidra till allvarliga brott mot mänskliga rättigheter. Det gäller till exempel Shell, som genom oljeutsläpp orsakat en miljökatastrof i Nigeria utan att städa efter sig. Bankerna har sedan 2015 ökat sina investeringar i företagen. Deras påtryckningsarbete är otillräckligt men har förbättrats. Swedbanks påverkan var relativt bäst, medan SEB och Handelsbanken uteslutit några av företagen av hållbarhetsskäl. Rapportsläppet fick stort genomslag i media i bland annat Dagens Nyheter och Sveriges Radio.
- **Bankerna förbättrar sina hållbarhetsprinciper.** Nordea blev omkörd av raketerna Danske Bank och trillade ner på sista plats i Fair Finance Guides årliga ranking av bankernas hållbarhetslöften. Bästa är fortfarande de hållbarhetsprofilerade mindre bankerna Ekobanken och JAK-banken. Bästa av storbankerna är alltjämt Swedbank. Nästan 3500 kunder har mejlat sin bank under året. Konsumenttrycket är fortsatt stort på bankerna som gradvis förbättrar sitt arbete. Släppet av årets granskning fick bra spridning och uppmärksammades bland annat i Dagens Nyheter.

"Det känns inte bra. Det är ju **mina barns** pengar. Som ska gå till deras **framtid.**"

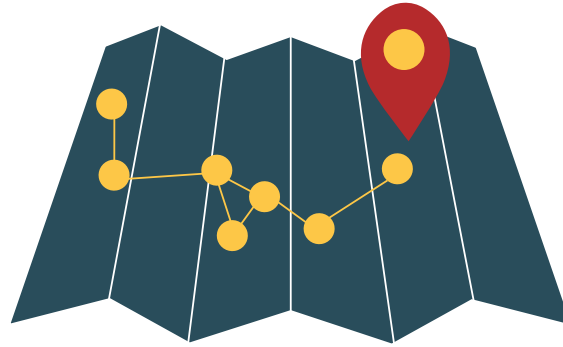
Artisterna Magnus Carlson reagerar när han får reda på att hans barns sparpengar placeras i miljöförstörande verksamhet, i vår kampanj Spargrisarna.

Våra digitaliserade liv

De digitala tjänster som vi använder dagligen kartlägger våra liv, vanor och beteenden in i minsta beståndsdel. De meterlånga avtal som följer med varje ny tjänst innehåller en djungel av juridisk text som gör att många kapitulerar med ett klick och "Accepterar". Samtidigt som många lever ett fullt ut digitaliserat liv finns det stora grupper som snarare stängs ute från stora delar av samhället på grund av just digitaliseringen. Vi vill se digitala tjänster som levererar nytt till konsumenten genom företag och politiker som gör sitt yttersta för att skydda konsumenten och som fullt ut respekterar konsumentens integritet.

Några insatser under året

- **GDPR – ny lagstiftning på plats och vi kommer att bevaka.** EU:s nya dataskyddsförordning ersatte i maj den svenska personuppgiftslagen. Förordningen innebär fler rättigheter för konsumenter och dryga böter för företag som missbrukar personuppgifter. Sveriges Konsumenter kommer att bevaka förordningens effekter och anmäla företag som begår övertramp till Datainspektionen.
- **...och apropå anmälan.** I en koordinerad aktion tillsammans med andra europeiska konsumentorganisationer anmälde vi Google till Datainspektionen. Företagets spårning av konsumenters rörelsemönster innebär att känsliga personuppgifter som religiösa övertygelser, politiska åsikter och sexuell läggning kan avslöjas. I anmälan menar vi att Google bryter mot GDPR eftersom samtycket som samlas in via invecklade och missvisande inställningar inte kan betraktas som fritt och informerat.
- **Kassettavgiften.** Den föråldrade privatkopieringsersättningen, mer känd som kassettavgiften, ser äntligen ut att vara på väg mot en modernisering. Efter påtryckningar från bland annat Sveriges Konsumenter uppmanade riksdagen i maj regeringen att tillsätta en utredning av avgiften. Kassettavgiften är tänkt att ersätta upphovsrättshavare för förluster kopplade till privatkopiering och baseras idag på mängden internminne i till exempel mobiltelefoner. Det innebär att avgiften blir högre i takt med att telefonernas internminne utökas, samtidigt som ytterst få konsumenter i dag ägnar sig åt privatkopiering. Dags för en förändring, helt enkelt!
- **Digitala betaltjänster – inte anpassade efter alla.** I samarbete med Begripsam genomförde vi ett test av de tre vanligaste digitala betaltjänsterna Swish, Klarna och Paypal och lät personer med lindriga kognitiva funktionsvariationer prova betalningslösningarna. Swish var lätt att använda, medan Paypal var svår med många moment och Klarna visade felmeddelande utan lösningar. Klart är att mer måste göras för att betaltjänster ska kunna användas av alla.
- **EU:s upphovsrättsreform.** I september röstade EU-parlamentet igenom en rad kontroversiella förslag som en del av EU:s upphovsrättsreform. Förslagen innebär bland annat att internetplattformar kommer att tvingas införa automatiserade uppladdningsfilter. Det riskerar att göra det svårare för konsumenter att skapa och dela innehåll på nätet. Sveriges Konsumenter kommer tillsammans med den europeiska konsumentorganisationen BEUC arbeta för att uppladdningsfilter lämnas utanför den slutgiltiga reformen.

”Det måste vara slut på **exploateringen av konsumenter**, det är hög tid att nätjättar som Google tar sitt ansvar.”

Sinan Akdag, digital expert på Sveriges Konsumenter, citerad i Computer Sweden.

Politiska val och valen i din vardag

För att din vardag ska vara säker och för att de medvetna valen ska vara enkla krävs en stark konsumentpolitik. Konsumentmakt är en viktig beståndsdel av ett modernt samhälle, men får aldrig användas som alibi för att inte ta de tuffa politiska besluten som behövs, beslut som ibland är en förutsättning för att kunna använda sin makt som konsument. Inför valen 2018 arbetade vi för att politikerna skulle prioritera viktiga konsumentfrågor den kommande mandatperioden och våra prioriterade frågor som ursprungsmärkning av kött, kontantfrågan och insatser för hållbar konsumtion uppmärksammades av enskilda politiker och partier.

Våra insatser under året

- **Konsumentduellen – partipolitisk debatt.** Alla väljare är konsumenter, men vad vill politikerna egentligen? Det redde vi ut inför riksdagsvalet 2018 genom att sätta konsumentpolitiken på kartan. Vi arrangerade i maj den enda konsumentpolitiska debatten. Ledamöter från samtliga riksdagspartier fanns representerade, och vi fick svar på tal om vad politikerna tycker att politiken ska göra i frågor som rör konsumenters vardag. Debatten ägde rum på Kulturhuset i Stockholm och gick även att se i SVT.
- **Partipolitisk enkät förtydligar konsumentpolitiken.** Genom en enkät fick riksdagspartierna ta ställning till våra konsumentpolitiska lösningar på områden som mat, konsumenträtt och digitala rättigheter. Vi kunde tydligt visa väljarna vad partierna tycker i den konsumentfråga de är intresserade av. Enkätsvaren visar att det finns stora möjligheter att flera av lösningarna har politiskt underlag att infrias under kommande mandatperiod och med det som underlag kan vi agera både vakthund och blåslampa för att se till att politikerna håller vad de lovat.

”I många frågor finns det redan en majoritet där partierna tycker lika. Det ska bli väldigt intressant att se om det de säger sig vilja göra blir verklighet”

Örjan Brinkman, ordförande i P1 Plånboken om vår enkät till partierna om konsumentpolitiken.

Du ska inte utsättas för gifter

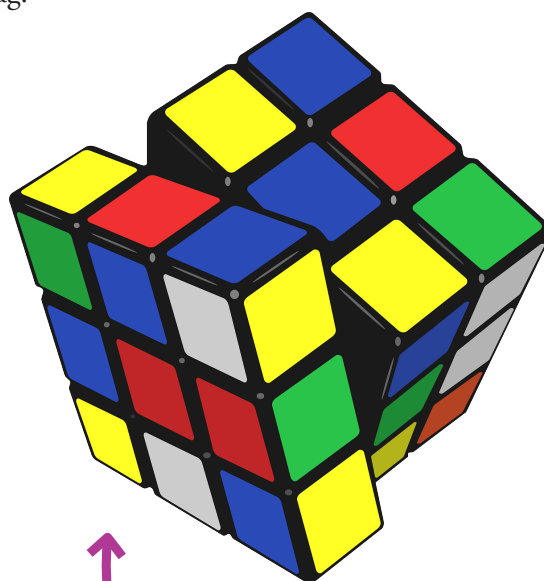
Många utgår från att produkter som finns på butikernas hyllor och i nätbutikernas shoppar är säkra och kontrollerade. Tyvärr stämmer det inte alltid. Larmrapporter om farliga kemikalier duggar tätt och det är inte lätt att som konsument veta hur man kan göra medvetna val. Vi arbetar för en giftfri vardag där konsumentens val aldrig ska kunna vara en produkt med farliga kemikalier.

Våra insatser under året

- **Gifter i återvunnen plast.** Tillsammans med 18 europeiska organisationer avslöjade vi genom rapporten "The Toxic Loophole" att återvunnen plast innehåller ämnen som är farliga för både hälsan och miljön. De giftiga ämnena kommer från flamskyddsmedel i gamla elektronikprodukter och kan orsaka allvarliga hormonstörningar. Trots att dessa ämnen är förbjudna i nya produkter, är de tillåtna i produkter av återvunnen plast. Det tycker vi är oacceptabelt. Rapporten fick stort genomslag i svenska och europeiska medier, och gemensamt försökte vi övertyga beslutsfattarna om att en förändring av EU-lagstiftningen är nödvändig.
- **En app för utökad konsumentmakt.** Vi har fördjupat samarbetet med våra 19 partners i det europeiska kemikalieprojektet LIFE askREACH. Tillsammans vill vi fasa ut särskilt farliga ämnen från marknaden, och förbättra konsumenters möjlighet att utöva sin rätt att veta vad produkter innehåller. Därför är en app för ökad konsumentmakt under uppbyggnad och kommer vara klar för lansering i 13 EU-länder under 2019. I Sverige kommer den gå under namnet Kemikalieappen, och vi har under året fokuserat extra mycket på kemikaliefrågor som rör konsumenter för att kunna driva på för en giftfri vardag.

"Det är därför det är så viktigt att rösta i EU-valet, för det är just sådana frågor som bestäms på EU-nivå"

Maria Hammarling, projektledare, i TV4 Nyhetsmorgon om kryphålet i lagstiftningen om återvunnen plast.

Hård, svart plast i nya produkter kan komma från återvunna plastdelar och riskerar att innehålla gifter som flamskyddsmedel.

Våra medlemsorganisationer

Arbetarnas Bildningsförbund ABF
Djurskyddet Sverige
FritidsOdlingens riksorganisation, FOR
Funktionsrätt Sverige
Riksförbundet Goodgame
Hyresgästföreningen
Riksförbundet Hem och Samhälle
Konsumentföreningen Medvetna Matval
Konsumentgillenas samrådsorgan
Konsumentvägledarnas förening
Landsorganisationen i Sverige LO
Medveten Konsumtion
Pensionärernas riksorganisation PRO
Resenärsforum
Reumatikerförbundet
SIOS - Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige
Svenska Djurskyddsföreningen
SKPF Pensionärerna
SPF Seniorerna
Vi Konsumenter
Föreningen Äkta vara

Vår tidning

Sedan 2006 ger Sveriges Konsumenter ut tidningen Råd & Rön, en kommersiellt oberoende konsumenttidning och en av ytterst få tidningar utan annonser. En tidning som ger tips och råd och som förenklar vardagen. Råd & Rön utför noggranna laboratorie- och användartester på allt från dyra tvättmaskiner till mindre inköp så som hudkrämer. Tidningen har nästan 53 700 prenumeranter och har 2,7 miljoner besökare på webbplatsen www.radron.se

**FÖLJ VÅRT
ARBETE
2019!**

Twitter

[@sverigeskonsumenter](https://twitter.com/sverigeskonsumenter)

Facebook

facebook.se/svkskonsumenter

Webb

www.sverigeskonsumenter.se

Sveriges Konsumenter är en oberoende ideell organisation som arbetar för ökad konsumentmakt. Vi verkar för alla konsumenters självklara rätt till skydd, inflytande och möjlighet att göra medvetna och hållbara val. Organisationen arbetar brett med konsumentfrågor, men lägger också särskilt fokus vid frågor som rör livsmedel, banktjänster, tillgänglighet, integritet på nätet och hållbar konsumtion. Bakom vår organisation står 21 medlemsorganisationer.

Vi driver frågor både nationellt, inom EU och globalt och är medlem i den europeiska konsumentorganisationen BEUC, i Consumers International och i organisationen ANEC, konsumentrösten i standardisering.

Vi ger ut den oberoende och reklamfria tidningen Råd & Rön och driver på uppdrag av kommuner rådgivande konsumentvägledning.

Postadress: Box 38001, 100 64 Stockholm

Besöksadress: Hornsgatan 172

Telefon 08-674 43 00

info@sverigeskonsumenter.se

www.sverigeskonsumenter.se